

Millî Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD) / Cilt 6 - Sayı 2

Sorumlu Yazar: Zhyldyz ISMAILOVA / Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Prof. Dr. cildizbgu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1012-048X

Atrf: ISMAILOVA, Z. (2022), Melike Günyüz'ün Keloğlan Suskunlar Ülkesinde Adlı Eserinin Çocuk Edebiyatını Yapılandıran Temel Unsurlara Göre İncelenmesi, Cilt 6, Sayı 2, s. 25-32.

Gönderim Tarihi: 2 Haziran 2022 / Kabul Tarihi: 25 Aralık 2022

Araştırma Makalesi

ISSN: 2587-1331

DOI: 10.55774/mikad.1125325

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mikad>

MELİKE GÜNYÜZ'ÜN KELOĞLAN SUSKUNLAR ÜLKESİNDE ADLI ESERİNİN ÇOCUK EDEBİYATINI YAPILANDIRAN TEMEL UNSURLARA GÖRE İNCELENMESİ ¹

Öz

Melike Günyüz, Türkiye sahası Çocuk edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olup aynı zamanda Erdem yayınlarının da sahibidir. Günyüz'ün eserlerini incelediğimizde onun yaratıcılığında sözlü kültürden en üst seviyede yararlandığını görmekteyiz. Türk masallarının en önemli tiplerinden Keloğlan ve yine Türk dünyasının ortak mizah tipi Nasrettin Hoca da Günyüz'ün eserlerinde kullandığı önemli karakterlerin başında gelmektedir. *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* adlı eserin başkahramanı adından anlaşıldığı üzere Keloğlan'dır. Kendisine babasından miras kalan bir kitaba sahip olan Keloğlan, kitaptaki sihirli bir haritayı takip ederek maceraya atılır.

Melike Günyüz'ün kaleminden çıkan *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* adlı eser, arkadaşlık, özgürlük ve yardımseverlik hakkında kaleme alınan çağdaş bir masal olmasının yanında halkına zulmeden, onları düşünmeyen bir hükümdar tipini de bizlere göstermektedir. Yazar, olumsuzluklar üzerinden olması gerekeni, başka bir ifadeyle ideal olanı okuyucusuna sezdirmektedir.

¹ Bu makale Melike Günyüz Uluslararası Sempozyumunda sunulmuş olan "Melike Günyüz'ün Keloğlan Suskunlar Ülkesinde Adlı Eserinde İdeal Hükümdar Tipinin Ele Alınmış Biçimi" başlıklı bildirden genişletilmiştir.

Bu bildiride *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* adlı eser çocuk edebiyatı eserlerini yapılandıran temel unsurlara göre incelenmiştir. Konu kahramanlar, dil ve anlatım ile ileti başlıkları altında incelenen eserin çocuğa görelilik ilkesine göre de değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Melike Günyüz, çocuk edebiyatı, çağdaş masal, çocuğa görelilik

AN EXAMINATION OF MELIKE GUNYUZ'S TITLE "IN THE COUNTRY OF KELOGLAN SUSKUNLAR" ACCORDING TO THE FUNDAMENTAL ELEMENTS CONSTRUCTING CHILDREN'S LITERATURE

Abstract

Melike Günyüzi, who also owns the Erdem publications, is one of the leading authors of children's literature in Türkiye. When we examine Günyüz's works, we see that she makes use of the Turkish traditional oral culture in her creativity at her best.

Keloğlan, one of the most important types of Turkish fairy tales, and Nasrettin Hodja, the common humor character of all the Turkish world, are also among the important characters used by Günyüz in her works. Keloğlan, as the name of the book suggests, is the protagonist of her work called "*Keloğlan in the Land of the Silent*". In the story, Keloğlan, who has a book inherited from his father, embarks on an adventure by following a magic map in the book.

This work of Günyüzi tells us a story of friendship, freedom and helpfulness, as well as introducing a type of an emperor who disregards his people and also persecutes them. The author makes the readers perceive the good and truth, in other words the ideal one, via negativities.

In this paper, Günyüzi's book called "*Keloğlan in the Land of the Silent*" was evaluated according to the main principles that structure the works of children's literature. The work, which was analyzed under the titles of heroes, messages, language and expression, was also evaluated according to the principle of being suitable for the child.

Keywords: Melike Günyüz, children's literature, contemporary fairy tales, ideal monarch type

GİRİŞ

Melike Günyüz'ün *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* adlı eseri konu, kahramanlar, dil ve anlatım ile ileti başlıkları altında incelenmiştir. İncelemede çocuğa görelilik ilkesi esas tutulmuş ve hikâyenin dört temel ögesi buna göre değerlendirilmiştir.

Herhangi bir edebî eserin; insanın estetik zevkini geliştirmesi, kurgusal yapı ile yaşam zevki oluşturması, bireye ve topluma ahlak eğitimi vermesi gibi temel işlevleri çocuk edebiyatı ürünleri için de söz konusudur. Ancak Çocuk edebiyatını yetişkin edebiyatından ayıran kendine özgü bazı iç dinamikleri bulunmaktadır. Nitekim bu edebiyatın hedef aldığı bir kitle vardır. Bu nedenle bu türde eser verecek yazar, şair ve çizerlerin çocuğun gelişim dönemlerini, ilgi, istek, tutum ve beklentilerini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Dolayısıyla Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuk duyarlılığı gözetilerek "çocuğa görelilik" ilkesiyle hazırlanmalıdır. Bu aşamada sanatçının çocuksuluk ve çocuğa görelilik kavramları arasındaki ayrımı iyi yapması gerekmektedir.

Keloğlan Suskunlar Ülkesinde adlı hikâye, çocuk edebiyatını yapılandıran temel ögeler ve çocuğa görelilik ilkesi bağlamında incelediği için çocuk, çocuk edebiyatı ve çocuğa görelilik kavramlarının kısaca izah edilmesi uygun görülmüştür. Bilindiği gibi çocuk edebiyatı kavramının birçok bileşeni vardır. Bu bileşenlerin en önemlisi hiç kuşkusuz çocuk kavramıdır. Şu ana kadar çocuk ve çocukluk kavramları birçok ilmî ve

popüler kaynakta tanımlanmış, birçok ilim adamı, akademisyen ve çocuk yazarı tarafından izah edilmeye çalışılmıştır.

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğüne bakıldığında, çocuk kavramının yedi farklı şekilde tanımlandığı görülür. Türkçe Sözlükte çocuk: "*Küçük yaştaki erkek veya kız; soy bakımından oğul veya kız, evlat; bebeklik ile erinlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak.*" şeklinde tanımlanır (Türkçe Sözlük 2011: 556). Dilek Tüfekçi Can çocuk kavramını, "*Bebeklik döneminin bitiminden hemen sonra (2 yaş) başlayan ve ergenlik dönemine (15 yaş) giriş ile biten, bu iki dönem arasında gerek fiziksel, gerek duygusal, gerek sosyal açıdan gelişim gösteren, bu gelişimin neticesinde toplumda yetişkin birer birey durumuna geçmeye hazırlanan insan.*" olarak tanımlar (Sağlam, 2020: 26-27). Tacettin Şimşek (2018: 13) ise Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı adlı eserinde çocuk kavramını, "*Doğum ve ergenlik çağı arasındaki dönemi yaşayan 0-15 yaş grubundaki küçük insan.*" şeklinde açıklar.

Çocuk edebiyatı kavramı da farklı tanım ve değerlendirmelerle açıklamaya çalışılmıştır. Mustafa Ruhi Şirin, 99 Soruda Çocuk Edebiyatı adlı eserinde Çocuk edebiyatı nedir sorusuna şöyle cevap verir: "*Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce ve duyarlıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacı ile gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyattır. Çocuk edebiyatı önce edebiyattır. Edebiyat yönü ile edebiyatın içinde en incelikli yazarlık biçimidir. Her yaştan okurun ilgisini çekebilen, okunabilen, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde yeni bir türdür.*" (Şirin 2000: 9-10). Sedat Sever (2019: 17) ise çocuk edebiyatı kavramını, "*Çocuk edebiyatı (yazını), erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.*" şeklinde açıklar ve tanımlar.

Çocuk edebiyatının gelişmesinde, çocukluk dönemi, çocuk psikolojisi, çocuk eğitimi ile ilgili bilimsel çalışmaların artması neticesinde *çocuğa göre, çocuk için, çocuk duyarlılığı, çocuk gerçekliği* gibi kavramlar ortaya çıkmıştır (Sağlam 2020: 28). Bu bağlamda çocuk için oluşturulan her edebî eserde çocuğa göre olma ilkesi temele alınarak birinci öncelik kabul edilir. Bunun için çocuğa görelilik; onun ilgilerini, gereksinimlerini, dil evrenini göz önünde tutmayı, hazırlanacak okuma metnini bunlarla örtüşmeyi zorlar (Sever 2019: 17). Dolayısıyla çocuk edebiyatı kültürü içinde en duyarlı yaklaşımları çocuğa görelilik ilkesi belirler. Çocuğa göre deyince, çocuklar için yapılacak edebiyatın çocuğun büyüme ve gelişme çağlarına, psikolojisine, sözcük ve kavram bilgisine, algılama düzeyine uygun bir duyarlık anlaşılmalıdır (Şirin 2000: 19).

Bu bağlamda çocuğun okuyacağı metin ile çocuk arasında ilgi, gereksinim, dil, anlam, bakış açısı ve düzey bakımından bir ilişki olmak zorundadır. Çünkü kendi gerçekliğini kitapta bulan çocuğun okumaya karşı geliştireceği ilgi, yazın eğitiminin en önemli koşulu olan güdülenmeyi en üst düzeyde tutar (Dilidüzgün 2004: 81). Bunun için çocuğa görelilik; çocuğun düşlem gücüne seslenen, onun rahatça ve tat alarak okuyup anlayabileceği dili ve anlatımı kendinde barındıran, ilgi duyabileceği konuları işleyen, onu duygu ve düşünce yönünde besleyen, kurgusu ve olay örgüsü karmaşık olmayıp onun kavrayabileceği bir düzeyde olan, dikkat dağıtıcı ayrıntılardan arındırılmış özellik ve niteliklerin bütünüdür (Yurttaş 1997: 57).

Tanımdan da anlaşılacağı gibi çocuğa görelilik, çocuk kitaplarında, yazın olma özelliklerinin yanında çocuğa özgü koşulların dikkate alınmasıdır. Genel bir açıklamayla, yazınsal kitaplarda çocuğa görelilik; kitabın hem biçimsel, içerik ve eğitsel özelliklerinin çocuğun doğası, ilgi ve gereksinimleri, dil ve anlam evreni, bakış açısıyla örtüşmesi hem de yazın olma ilkelerini yerine getirmesidir (Çer 2016: 85-86).

Çocuğa görelilik, aynı zamanda Çocuk edebiyatı ürünlerinin metodik olarak incelenmesinde de esas oluşturmaktadır. Bu çalışmada *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* adlı eser de konu, kahramanlar, dil ve anlatım ve ileti başlıkları altında incelenmiştir.

1. İNCELEME

1. 1. Konu: *Keloğlan Suskunlar Ülkesi* 'nde adlı eser, babasından kendisine miras kalan ve içinde harita olan bir kitabı annesinden alan Keloğlan'ın harita üzerinde işaretli yerleri arayıp bulmak için çıktığı yolda yaşadığı macerayı konu edinir.

Keloğlan yoldaşı olan keçisi ve Beyaz kız birlikte yola çıkar ve haritaya bakarak nereye gideceklerine karar verirler. Haritadaki görüntüler sürekli değişmektedir. Böylece günlerce yürüdükten sonra çok garip bir şehre gelirler. Burada kimse konuşmuyor, gülmüyor, sessizce dolaşıyor. Sonra kendi kendine konuşup etrafına kızarak birini takip eden Keloğlan bir şekilde saraya gelir. Takip ettiği kişi vezir. Vezirin padişah ile konuşmalarına şahit olan Keloğlan padişahla vezirin halka zulmedip, onlardan akıl almaz bahanelerle vergiler aldığını öğrenir. Gülenden gülme, düşenden düşme, ağlayandan ağlama vergisi gibi. Böylece şehir halkının neden böyle garip davrandığını anlar. Ne yapacağını bilemeyen Keloğlan kitabına bakar ve oradaki yönlendirmeleri takip ederek gölgelik bir ağaç altında oturan yaşlı bir adamın yanına gelir. Buraya varınca haritadaki işaretler kaybolur. Ve haritadaki her şey tersine döner. Keloğlan ile Beyaz kız bunun ne anlama geldiğini düşünüp taşınıp bulur. Onlara göre halk, padişah ne derse tersini yapmalıdır. Gelişen olaylar dizisinde halk, Keloğlan'ın tavsiyesini dinleyip emirlerin tersine hareket eder ve neticede padişah halkından tüm vergileri kaldırdım diye ferman çıkarır. Çalışanın kazancına göre vergi vereceğini bildirir. Böylece şehirde her şey normale döner.

Masalda ele alınan konu yaşama, insana ve doğaya ilişkin çocuklarda duyarlık oluşturmaktadır. Konu kurgulanırken merak ögesi başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Eserde işlenen konu çocukların heyecanlanmasına, düşünmesine ve hayal kurmasına imkân sağlayacak özellikler göstermektedir. Bu bakımdan eserin konusu çocuğa göre özellikler taşımaktadır.

1.2. Kahramanlar

Masalın kahramanı Keloğlan'dır. Beyaz kızda kahramanın yoldaşı olup yardımcı kişi rolündedir. Yan kişiler ise Keloğlan'ın annesi, köylüler, padişah ile vezir, ağaç gölgesinde oturan yaşlı adam ve şehir halkıdır.

Eserde kahramanların karakter özelliği konuşma, davranış ve eylemler üzerinden geliştirilmiştir. Keloğlan'ın akıllı oluşu, çevresini gözleme ve problem çözme yeteneği, insanların iyiliğini düşünmesi gibi özellikleri bazen kahramanın konuşmalarıyla bazen de davranış ve eylemleriyle okura tanıtılmıştır.

Padişah ile vezir eserdeki olumsuz karakterlerdir. Anlatıcı onların bu özelliğini ikisi arasında geçen diyalogla okura duyumsatır: *Hükümdar odanın içinde dolandı, düşündü, tekrar dolandı ve tekrar düşündü. En sonunda "Bak vezir!" dedi "Senin aklına uydum gülenden gülme vergisi, ağlayandan ağlama vergisi aldım. Düşünenden düşünme vergisi, okuyandan da okuma vergisi topladım. Olacağı buydu işte. Halkım*

en sonunda çıldırdı. Yarından tezi yok, hemen tüm şehre ilan ediyorsun. Ya herkes işinin başına dönüp çalışmaya başlayacak ya da bu ülkeyi terk edecek.”

Anlatıcı, Keloğlan'ın bu ikisi hakkındaki yorumunu vererek padişah ile vezirin okur gözünde daha açık karakterler olmasını sağlar: “Keloğlan duyduklarına inanamıyordu. Hükümdar olmanın da bir kuralı olmalıydı. Böyle düşüncesiz bir hükümdara böyle düşüncesiz bir vezir yaraşırdı ancak.”

Gölgelik ağacın altında oturan adam, olay örgüsünün gelişiminde kilit bir role sahiptir. Kimsenin kimseyle konuşmadığı bu şehirde Keloğlanı dinleyecek biri yoktur. Haritanın da yönlendirmesiyle bu yaşlı adamın yanına giden Keloğlan, şehir halkının padişah ne emrederse tersini yapmalarını söyler.

1.3. Dil ve Anlatım

Keloğlan Suskunlar Ülkesinde, anlatımın kısa, duru ve içten cümlelerle yapılandırıldığı bir eserdir. Eserde çocuk okurun anlayabileceği, anlamlandırabileceği bir dil kullanılmıştır. Eserde toplumsal ilişki bildiren sözlere örnek olarak Keloğlan'ın selamı almayan yaşlı adama sitemi örnek gösterilebilir: “*Keloğlan karşısında duran yaşlı adama selam verdi. Ama adamdan çıt çıkmıyordu. “Amcacığım, ben sarayın adamı değilim ki benimle konuşmuyorsun. Hem Allah'ın selamı alınmaz mı?”*

Yazar eserin dil ve anlatımında deyimlerden başarıyla yararlanmışır. “*Karar vermek, yalvarıp yakarmak, izin almak, ısrar etmek, yola düşmek, fark etmek, selam vermek, karşılık vermek, rapor vermek, aklını kaçırmak*”, vd. gibi deyimlerle duygu ve düşünceler etkili bir şekilde okura anlatılmıştır.

Eserin dil ve anlatımında en dikkat çekici unsurlardan biri de tezatlı anlatım ile mizahi bir durum oluşturulmasıdır. Keloğlanın tavsiyesi ile padişahın emirlerinin tersini yapan halkın tavır ve davranışları okurun yüzünde tebessüm oluşturmaktadır: “*Vezirle hükümdar baktılar ki herkes uyuyor. Emir verdiler “Bugün herkes eğlenecek.” diye. Vezirin emrini duyar duymaz halk feryat figan ağlamaya başladı. Bütün şehri bir ağlama nöbeti sardı. Vezirle hükümdar baktılar ki herkes ağlıyor, emir verdiler “Bugün herkes gülecek.” diye. Gülün deyince halk somurtup oturdu. Somurtmayın deyince de taklalar atmaya, top oynamaya, ip atlamaya başladı. Vezirle hükümdar baktılar ki halk aklını iyice kaçırdı, ip atlayıp top oynuyor, emir verdiler: “Bugün herkes dinlenip kendisine gelecek!” diye.*“

Haritadaki değişiklikleri fark eden Keloğlan bunu Beyaz kıza da göstermek isteyince, beyaz kız haritayı yemeye kalkışır. Bu durum mizahi bir anlatımla okura aktarılmıştır: “*Beyaz Kız her şeyi tadarak anladığı için Keloğlan haritayı Beyaz Kız'ın midesine gitmekten son anda kurtarabildi.*”

Eserde soru cümleleri de anlatıma zenginlik katmıştır. Anlatıcı Keloğlanın şaşkınlığını, onun ağzından dökülen şu soru cümleleri okura duyumsatmıştır: “*Bu nasıl bir şehir Beyaz Kız? İnsan dediğin yiye içen, gülen oynayan bir varlıktır. Bunlar görüntüde insan gibiler. Anacığım! Yoksa burası büyüdü bir yer mi?” diye konuşmaya başladı.* “söz konusu sorular cevap için sorulmamış, kahramanın şaşkınlığını okura sezdirme işlevinde kullanılmıştır.

1.4. İleti

Melike Günyüz'ün kaleminden çıkan *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* adlı eser, arkadaşlık, özgürlük ve yardımseverlik hakkında bir masal olmasının yanında halkına zulmeden, onları düşünmeyen bir hükümdar tipini de bizlere göstermektedir.

Eserin en temel iletisi yardımseverliktir. Zira Keloğlan'ın bunca yolu gelip şehir halkının yaşadığı problemleri çözmesi onun insanlara yardım etme isteği ile olmuştur. Eserin başında babasının Keloğlana bıraktığı notta şöyle yazıyordu: “*Oğlum bu benim sana bırakabildiğim tek hazine. Onun sahibi sensin. Nasıl istersen öyle harca. Ama dikkat et de harcadıkça kazan.*”

Eserin sonunda bunun cevabı verilir: “*Bu garip diyardan ayrılırken düşünmeye başladı. Keloğlan “Acaba ben ne harcadım ne kazandım?” diye. Beyaz Kız burada geçirdikleri zamanı hatırlattı. Doğruydular, zamanlarını harcamışlardı. Akıllarını kullanmışlardı. Bunun sonunda da şehir halkı özgürlüğünü, mutluluğunu ve huzurunu kazanmıştı. Keloğlan ve Beyaz Kız da yeni dostlar edinmişti. Bundan büyük kazanç olur muydu?”*

Bu bölümün son cümlesi, yine bir soru cümlesi ile ileti okura duyumsatılmıştır. İnsanlara yardım etmenin, bir kişinin sıkıntısını gidermenin ne kadar anlamlı olduğu okura sezdirilmiştir.

Eserin bir diğer iletisi de karşılaştığımız problemleri aklımızı kullanarak çözebileceğimizdir. Padişah ve vezirin konuşmalarına şahit olan Keloğlan, halkın yaşadığı bu sıkıntıyı çözebilmek için ne yapacağını bilemez. Elindeki kitabı dikkatle inceler. Eserin başından beri haritalar ve şekiller sürekli değişmektedir. Bu sefer de her şey ters dönmüştür. Bunun üzerine Keloğlan, halkın da söylenen her şeyin tersini yapması gerektiğini anlar: “*Gölgelik bir ağaç altında oturan yaşlı bir amcanın yanına vardıklarında işaret kayboldu. Üstelik haritadaki her şey bir anda tersine döndü. Kafası karıştı Keloğlan'ın, bu ne anlama geliyordu? Keloğlan'la Beyaz Kız düşünüp taşındılar, biraz da kaşındılar. Sonunda şu karara vardılar: Şehirde yaşayanlar, hükümdarın dediklerinin tersini yapmalıydı.*”

Bu olay üzerinden çocukların kişisel gelişimleri açısından çok önemli olan problem çözme becerisi okura aktarılmıştır.

Türk İslam medeniyetinin devlet anlayışını en iyi gösteren sözlerin başında “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” Sözü gelmektedir. Bu anlayış gerek İslam öncesi gerek İslam sonrası Türk devlet geleneğinde hükümdar veya sultanların üzerinde önemle durdukları bir mesele olmuştur. Bu bağlamda adalet, ülkeyi yönetmeye talip olan bir kişide aranan başlıca özelliktir. Adaletle hükmeden, halkına zulmetmeyen bir hükümdarın devleti hem de ona tabi olan halkı huzur ve refah içerisinde yaşayacaktır. Türk İslam edebiyatının ilk büyük eseri olan Kutadgu Bilig, bilindiği üzere siyasetname türünün özelliklerini taşımaktadır. Yusuf Has Hacıp burada iyi bir hükümdarın niteliklerini ortaya koymuştur. Edebiyatımızda bu büyük eser gibi devlet yöneticilerinin taşıması gereken vasıfları ortaya koyan pek çok eser kaleme alınmıştır. Âşık Paşa'nın Garipnamesi, Ali Şir Nevayi'nin Hayretül Ebrar ve Sedd-i İskender gibi eserleri bunların başlıcalarıdır. İdeal Hükümdar tipleri sadece yazılı değil sözlü edebiyatımızda da, destan, halk hikâyesi, masal gibi türlerde de ele alınmıştır. Dolayısıyla Türk milletinin kültürel belleğinde var olan hükümdar tipi, hem sözlü hem de yazılı edebi eserler ile geçmişten günümüze taşınagelmiştir. Buna göre Türk milletinin toplumsal belleğinde var olan hükümdar elindeki gücü kendi menfaati için değil halkın huzuru ve refahını sağlamak için kullanılmalıdır. Ülkeyi adaletle yönetmeli, asla halkına zulmetmemelidir. Eserin önemli bir iletisi de bu konuyla doğrudan ilgilidir.

Şehir halkından gerekli gereksiz bir sürü vergi alan padişah ve veziri üzerinden yöneticilere, Türk devlet anlayışının temel prensibi olan “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” ifadesi anımsatılmaktadır. Bilindiği üzere Göktürk Yazıtları Türk edebiyatının

ilk yazılı ürünleri olarak bilinmektedir. Hatıra ve hitabet türünün özelliklerini taşıyan bu yazıtlarda geçen ifadelerden biri “çıplağı giydirdim, acı doyurdum” dur. Bu ifade devletin başındaki hükümdarın halkının durumunu bilmesi, anlaması ve ona göre tedbirler alması, çözümler üretmesi gerektiğini, elindeki, gücü ve zenginliği halkın yararına kullanması gerektiğini anlatır. Yine İslami Türk edebiyatının ilk büyük eseri Kutadgu Bilig’de iyi bir yöneticinin hangi vasıfları taşıması gerektiği ortaya konulmuştur. Adil olmak ve adaletle hükmetmek bir hükümdardan beklenen ilk ve en önemli davranış kalıbıdır. Bu bağlamda halktan ödeyemeyeceği yüksek vergiler talep etmek halka zulmetmek anlamına gelecektir. Dolayısıyla adaletten uzaklaşan yöneticiler zulme yaklaşırlar. Zulm ile âbâd olunmaz sözünden de anlaşılacağı üzere böyle bir ülkede ne halk huzurlu olur ne de padişah. *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* de kahramanın şu sözleri ile ileti okura açıkça sezdirilir: “*Keloğlan duyduklarına inanamıyordu. Hükümdar olmanın da bir kuralı olmalıydı. Böyle düşüncesiz bir hükümdara böyle düşüncesiz bir vezir yaraşırdı ancak.*” Halkın garip davranışlar sergilemesine şaşırarak Keloğlan bunun nedeninin padişahın her şey üzerinden vergi talep etmesi olduğunu anlayınca bu ifadeleri kullanmıştır. Gelişen olaylar dizisinde padişah verdiği karardan döner ve herkesin geliri oranında vergi ödemesini bildirir. Dolayısıyla burada yöneticilerin adaletle hükmetmeleri gerektiği düşüncesi okura başarıyla sezdirilmiştir.

SONUÇ

Keloğlan Suskunlar Ülkesi’nde adlı eser, konu, kahramanlar, dil, anlatım ve ileti başlıkları altında incelenmiş olup çocuk pedagojisine göre anlatım özellikleri taşıdığı tespit edilmiştir. Yazar, masalı kurgularken insana ve yaşama duyarlı bir şekilde, dört ana karakter aracılığıyla, konuyu ele almış, yalın ve duru bir üslupla okurlarına sunmuştur. Bunun yanı sıra, masal içerisinde sık sık ikilemelere ve değımlere yer verilerek Türkçenin anlatım gücünü ve zenginliği de ortaya koyulmuştur.

Evrensel bir dünya görüşü çerçevesinde kurgulanan masalda, çocuğa görelilik ilkesi esas alınarak problem çözme yeteneğine sahip bir kahraman üzerinden yardımlaşma, arkadaşlık, iyilik, hoş görü vs. gibi kavramlara vurgu yapılmıştır. Bu minvalde okura, akli ve zamanı insanlığa faydalı işler için kullanmak gerektiğinin mesajı verilmiş, okur, bu yönde düşünmeye ve davranmaya teşvik edilerek geleneksel kültüründe içinde barındırdığı, masalda bahsi geçen erdemli davranışların ve kolektif bilincin gelecek kuşaklara aktarılması amaçlanmıştır.

Eserde dikkat çeken bir diğer husus ise, ülkeyi yöneten karakterlerin (*kral ve vezir*) sahip oldukları mizaçtır. Geçmişten günümüze kadar devam eden kadim Türk kültürü içerisinde, Yusuf Has Hacıp’in Kutadgu Bilig’inden Âşık Paşanın Garipnâmesine ve adı zikredilmeyen pek çok eserde devlet yönetimi ile ilgili kurallar belirlenerek devlet yöneticilerinin hangi vasıflara sahip olması gerektiği en ince ayrıntısına kadar açıklanmıştır. Buradaki temel mesaj şudur: Bir ülke adalet, hukuk, eşitlik ve temelinde yönetilirse halk da o denli huzur ve refah içinde yaşar. Bu vecihle Melike Akyüz, faziletli, sorunların üzerine giden ve hayatta çözüm odaklı davranan insanların, pek çok şeyi başarabildiği gibi, çevresindekileri ve çevresini nasıl değıştirip güzelleştirebileceğini de göstermeye çalışmıştır.

Kaynakça

Çer, E. (2016). *Çocuk Edebiyatı (0-6 Yaş Çocuk Kitaplarında Çocuk Gerçekliği ve Çocuğa Görelik)*, Ankara: Eğiten Kitap.

Dilidüzgün, S. (2004). *Çağdaş Çocuk Yazını (Yazın Eğitime Atılan İlk Adım)*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Günyüz, M. (2021). *Keloğlan Suskunlar Ülkesinde* (4. Baskı), İstanbul: Erdem Yayınları.

Komisyon. (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Sağlam, S. (2020). *Türkmenistan Çocuk Edebiyatı (Dönemler-Temsilcileri-Türler)*, Ankara: Bengü Yayınları.

Sağlam, S. (2021). *Abdulla Şaik'in Vazife Adlı Hikâyesinin Çocuğa Görelik İlkesine Göre İncelenmesi*, (Editörler: Bican Veysel Yıldız, Tacettin Şimşek), 8. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Sempozyum Kitabı, Sayfa: 233-242, 22-23 Ekim 2021, İstanbul: Akademi Ajans Matbaa.

Sever, S. (2019). *Çocuk ve Edebiyat*, İzmir: Tudem.

Sözen, Y. (2021). *Mikâil Rızaguluzade'nin Şahin Adlı Hikâyesi Üzerine Çocuğa Görelik İlkesi Bağlamında Bir İnceleme*, "Ziyalı İşığında" Ramazan Gafarlı – 70 Beynälhalq İctimai və Mədəni Elmlər Konfransı Konferans Kitabı, Sayfa: 269-290, 15-16 İyul (Temmuz) 2021, Azərbaycan-Bakı.

Şimşek, T. (2018). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları.

Şirin, M. R. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Yurttaş, H. (1997). *Çocuk ve Kitap*, (Editör: Didem Güneri Öztaşbaşı), Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu, Sayfa: 56-64, Ankara: Ankara Üniversitesi Tömer Dil Eğitim Merkezi.